

دکتر خالق پرست استاد مدعو موسسه عالی پژوهش:

معافیت‌های بیمه‌ای پر تگاه تأمین اجتماعی است

به علت ارتباط تنگاتنگ مسائل اجتماعی با موضوع‌های حقوقی، آگاهی از قوانین و مقررات حقوقی لازمه انجام فعالیت‌های تأمین اجتماعی در دو حوزه بیمه‌ای و بازنشستگی است و از این رو سازمان تأمین اجتماعی به عنوان گسترده‌ترین نهاد در عرصه نظام بیمه‌های اجتماعی، نیازمند بهره‌گیری از دانش و اصول حقوقی و سازمانی است. موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، با درک درست از این مهم، اقدام به ایجاد گروه «مطالعات مدیریت، حکمروایی و فناوری» کرده که بررسی و ارائه راهکار در خصوص چالش‌های مدیریتی و حقوقی سازمان تأمین اجتماعی و نیز مباحث مرتبط با حقوق تأمین اجتماعی و بیمه‌شدگان از وظایف این گروه است. گروه مذکور در راستای مأموریت‌های خود، در ۵ تیرماه در سالن اجتماعات سازمان تأمین اجتماعی اقدام به برگزاری نشست کرد که در آن دکتر حسین خالق پرست به عنوان سخنران مدعو، در حضور کارشناسان، خبرنگاران و علاقه‌مندان این مباحث، نتایج یک گزارش کارشناسی با عنوان «نظریه دولت و سازوکار مطلوب تأمین اجتماعی با تأکید بر نظام حقوقی» را ارائه کرد.

تصویب کرده‌اند. این پژوهشگر ادامه داد: تأمین اجتماعی حاصل کار و دسترنج کارگران است و نمی‌توان به این عنوان که حمایت از اقشار ضعیف کار خوبی است، آنها را تحت پوشش درآورد. در صورت نیاز باید این افراد و خانواده‌هایشان به کمیته امداد یا بهزیستی معرفی شوند.

وی افزود: البته در این مسائل غرضی وجود ندارد و با حسن نیت هم انجام می‌شود، ولی بحث ما کار احساسی و نبود کارشناسی است. دکتر خالق پرست با تأکید بر مفهوم «دولت مسئول» گفت: اگر دولت قصد دارد به تکفل شهروندان ادامه دهد، نباید بیشتر از سه حوزه آموزش، بهداشت و تأمین اجتماعی وارد شود. در این سه حوزه هم باید حداقل‌ها را در نظر بگیرد که حفظ کرامت انسانی است. بیشتر از آن ورود به حوزه قانونگذاری‌های گسترده موجب می‌شود پوشش‌های مذکور از بین برود.

وی تصریح کرد: همه ما مایلیم خدمات بیشتر و بهتری ارائه شود، ولی در حال حاضر ناچار به حفظ وضع موجود هستیم.

این دانش‌آموخته رشته حقوق مشکل عمده از گذشته تا امروز را در این حوزه چنین توضیح داد: نظریه دولت در کشور ما از میزان حمایت‌ها پشتیبانی نمی‌کند. مثلاً در کشورهایی که شیوه لیبرالی را پیش گرفتند، قوانین و ساختار و تشکیلات آنها بر همین منوال تنظیم شد، ولی در کشور ما در دوره پهلوی گفته شد دولت لیبرال است، اما اینطور نبود و در حال حاضر هم که دولت اسلامی است، مشخص نشده که تأمین اجتماعی تا چه اندازه با اسلام و جمهوری اسلامی سازگار است. برای مثال معلوم نیست که از انفال یا خمس و زکات می‌توان به تأمین اجتماعی کمک کرد یا خیر؟ روی این مباحث کار نشده است.

وی در بخش پایانی سخنان خود به نتیجه‌گیری پرداخت و گفت: برای تساوی حقوق شهروندان و دموکراسی راهی به غیر از تأمین اجتماعی نداریم. با این حال نظریه دولت جدید، باید از ناتوانی‌های دولت رفاه به دور باشد؛ چتر رفاهی سازمان باید کوچکتر شود و برای هدرنرفتن منابع برنامه‌ریزی شود؛ چون موازی‌کاری شدیدی که در حوزه حمایت‌های اجتماعی وجود دارد، موجب هدررفت شدید منابع شده است.

دکتر خالق پرست با بیان این که «افق پیش‌روی ایران خیلی متفاوت از دنیا نیست، چون ما هم همان مسیر را می‌رویم»، برخی راهکارهای اصلاحی را حذف امور زاید در صندوق‌ها، بازنگری در نحوه مدیریت منابع، تغییر نگرش نسبت به انتخاب مدیران و سیاسی نبودن آنها، بهره‌گیری از روش‌های علمی نظارت، برخورد قانونی با مدیران و کارکنان خاطی و توجه جدی به اصول محاسبات بیمه‌ای برشمرد و در خصوص مورد اخیر یعنی «توجه جدی به اصول محاسبات بیمه‌ای» خاطر نشان کرد: شاید نیاز باشد نمایندگان مجلس ابتدا دوره محاسبات بیمه‌ای را بگذرانند و بعد اقدام به قانونگذاری کنند.

وی افزود: هزینه‌های درمان و تعرفه‌هایی که قابل پرداخت از سوی تأمین اجتماعی باشد، از دیگر مواردی است که نیاز به بازنگری و اصلاح دارد؛ چون در حال حاضر تعرفه‌ها مدام بالا می‌رود و معلوم نیست بیمه‌ها چگونه قرار است این تعرفه‌ها را پرداخت کنند.

گفتنی است، بخش پایانی این جلسه، به پرسش و پاسخ بین کارشناسان حاضر در نشست و سخنران مدعو اختصاص داشت.

برخی از آسیب‌های ساختاری و مدیریتی سازمان تأمین اجتماعی اشاره کرد و گفت: اصلاحات پارامتریک در تشکیلات و مدیریت این نهاد انجام نشده است و نمایندگان مجلس هم با تصویب قوانین به مشکلات آن افزوده‌اند.

وی با ابراز تعجب از طرح ادغام بیمه‌ها در وزارت بهداشت گفت: واقعاً وزارتخانه‌ای که متولی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بیمه! شود، چگونه اداره خواهد شد؟

دکتر خالق پرست نمایندگان مجلس را به بی‌توجهی به دوگانگی در ساختار صندوق‌هایی که قصد ادغامشان را دارند، متهم کرد و افزود: نمی‌دانم چرا برخی احساس می‌کنند صندوق تأمین اجتماعی آب کروی است که هر وقت خواستیم می‌توانیم از آن ماهی بگیریم و به کسانی که به سر این سفره آمده‌اند، بدهیم. وی تصریح کرد: توجه نمی‌شود که این سازمان براساس علم محاسبات بیمه‌ای اداره می‌شود و علاوه بر نهادی اجتماعی، نهادی اقتصادی با همه ویژگی‌های آن است و بالاخره باید حساب و کتاب‌های مالی آن مثبت باشد.

این کارشناس حقوق و تأمین اجتماعی، افزود: این دیدگاه بین مدیران و نمایندگان مجلس وجود دارد و متأسفانه داوطلبان نمایندگی مجلس شورا برای رأی آوری در حوزه انتخابیه خود به ساختارهای تشکیلات تأمین اجتماعی و محاسبات مالی آن توجه نمی‌کنند. وی با بیان این که آسیب‌شناسی حقوقی تأمین اجتماعی ضروری است، گفت: یکی از این آسیب‌ها، فقدان قانونگذاری در خصوص تشکیل صندوق‌هاست، به نحوی که هم‌اکنون ۱۶ صندوق بازنشستگی وجود دارد و دولت اجازه تشکیل چنین صندوق‌هایی را می‌دهد، در حالی که دیگر استخدام رسمی جز در مورد قضات و معلمان وجود ندارد. دکتر خالق پرست با بیان این که ادغام وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی مشکلات ساختاری عمده‌ای دارد، گفت: صندوق‌های متعدد ورشکسته‌ای داریم که دولت ناچار است به جای همه آنها پاسخگو باشد.

وی افزود: مجلس شورای اسلامی برای مثال برای کارگاه‌های زیر ۵ نفر یا بازنشستگی‌های پیش از موعد مدام معافیت می‌دهد. نمایندگان مجلس به دوره ۱۰ ساله محاسبات بیمه‌ای صندوق‌ها توجه نمی‌کنند و ۵ سال سابقه بیمه‌پردازی را برای بازنشستگی

دکتر حسین خالق پرست در نشست «نظریه دولت و سازوکار مطلوب تأمین اجتماعی با تأکید بر نظام حقوقی» گفت: در این پژوهش از باب حقوق عمومی به تأمین اجتماعی نگاه کرده‌ایم؛ هر چند حوزه تأمین اجتماعی آن قدر گسترده است که از جنبه‌های گوناگونی قابل بررسی است. وی در بخش ابتدایی سخنان خود با مروری به نسبت دولت رفاه و پارسا رفاه با دو مبحث سوسیالیسم و لیبرالیسم و متعاقب آن سوسیالیسم دموکراسی، گفت: دولت رفاه حد واسط بین دو بلوک و آمیزه‌ای از لیبرالیسم اجتماعی و سوسیالیسم دموکراسی است.

این کارشناس حقوق و تأمین اجتماعی، با طرح این سوال که «با توجه به فلسفه و مبنای تأمین اجتماعی، سازوکار مطلوب تأمین اجتماعی کدام است و چه نسبتی با نظریه دولت دارد؟» گفت: پاسخ خود من به این سوال «حداقل تکفل عمومی دولت» است و نقطه تعادل، نداشتن وابستگی کامل فرد به دولت و تأمین حداقل معیشت است که لازمه کرامت انسانی است؛ یعنی دولتی که تحت عنوان «دولت مسئول» شناخته می‌شود و نباید با «دولت پاسخگو» اشتباه شود.

وی با مروری بر تاریخچه فنودالیسم و تحولات قرون ۱۸ تا ۲۰ میلادی گفت: اگر چه ایجاد نظام‌های تأمین اجتماعی در عصر بیسمارک از ترس سوسیالیسم در آلمان بود، ولی امروزه به یک حق عمومی تبدیل شده است.

دکتر خالق پرست به الگوی سنتی پس‌انداز در فرهنگ ایران نیز اشاره کرد و افزود: کم‌کم به سمت الگوهای مداخله شخص ثالث رفتیم و از بیمه‌هایی با مسئولیت محدود، به صندوق‌های تأمین اجتماعی رسیدیم.

وی با مروری بر شاخص‌های کیفیت زندگی در دولت سازگار با این مفاهیم و دولت رفاه، گفت: در کنار بهداشت، آموزش و پرورش و ... یک از شاخص‌های مهم کیفیت زندگی، تأمین اجتماعی است. این پژوهشگر افزود: آسیب‌شناسی تأمین اجتماعی بسیار مهم است و جای کار بسیاری دارد، چرا که مشکلاتی به مراتب بزرگ‌تر از مشکلات حقوقی در این حوزه وجود دارد که بسیار اثرگذار هستند.

وی با تأکید بر ضرورت آسیب‌شناسی تأمین اجتماعی، به موازی‌کاری در نهادهای خیریه اشاره کرد و افزود: کمیته امداد امام خمینی (ره)، بهزیستی، بنیاد مستضعفان و سایر نهادهای خیریه به یک سازمان تأمین اجتماعی با سیاست‌های مستقل تبدیل شده‌اند که باعث موازی‌کاری زیادی شده است. سازمان بهزیستی با فقر شدید منابع و برنامه‌ریزی مواجهه است. با این وجود بودجه مستقل دارد و وارد حوزه سیاستگذاری شده است.

دکتر خالق پرست با اشاره به آسیب‌های مالی و سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی گفت: سازمان تأمین اجتماعی در بسیاری از مواقع با مشکل فقدان نقدینگی روبه‌روست و زمانی که نیاز دارد، کسی نیست تا سهام آن را بخرد؛ چون هیچ شرکتی به آن وسعت و توان نیست که بتواند این حجم از سهام را خریداری کند و ناچار است آن را به صندوق‌های دیگر بفروشد.

وی افزود: شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی فقدان سرمایه‌گذاری دارد و معلوم نیست قصد خروج از شرکت‌داری را دارد یا خیر. شرکت‌های وابسته به شستا حداقل بهره‌وری را هم دارند. این دانش‌آموخته رشته حقوق در بخش دیگری از سخنانش به

دولت رفاه حد واسط بین دو بلوک و آمیزه‌ای از لیبرالیسم اجتماعی و سوسیالیسم دموکراسی است

اگر چه ایجاد نظام‌های تأمین اجتماعی در عصر بیسمارک از ترس سوسیالیسم در آلمان بود، ولی امروزه به یک حق عمومی تبدیل شده است

نمی‌دانم چرا برخی احساس می‌کنند صندوق تأمین اجتماعی آب کروی است که هر وقت خواستیم می‌توانیم از آن ماهی بگیریم و به کسانی که به سر این سفره آمده‌اند، بدهیم

